

**SATU VIRTALAN VALTUUSTOALOITE SELVITYKSEN ANTAMISESTA
LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN JA KAUPUNKIYHTIÖIDEN EU- YM. HANKKEISTA JA
HANKETYÖRYHMISTÄ**

556/012/2009

KH § 467

Satu Virtalan aloite 31.8.2009:

”ESITYS JA PERUSTELUT:

1. Kaupungin EU-hankkeista tulee antaa kattava selvitys kaupunginvaltuustolle. Esitän, että avoimuuden nimissä myös Kaupunkiyhtiöt Oy sekä sen tytäryhtiöt, joiden omistaja on Lappeenrannan kaupunki eli toisin sanoen kuntalaiset, antaa kaupunginvaltuutetuille selvityksen kaikista hankkeista, joita on meneillään. Selvitys tulee antaa ainakin kirjallisena. Selvityksestä tulee käydä ilmi muun muassa:
 - mitä EU-hankkeita tai muita hankkeita kaupungilla on meneillään
 - milloin hanke on avattu/aloitettu
 - hankkeiden kustannusarviot ja jo toteutuneet kustannukset sisältäen tarkkan erittelyn
 - mihin rahaa on käytetty
 - hankkeiden rahoitus
 - hankkeiden nykytilanne ja tulevaisuus
2. Valtuutetuille tulee antaa kirjallinen yhteenveto työryhmistä ja selvittää muun muassa:
 - mitä hanketyöryhmiä, neuvottelukuntia tai vastaavia muita työryhmiä kaupunginhallitus tai muu kaupungin taho on asettanut ja mitä varten
 - milloin työryhmä on perustettu ja keitä siihen kuuluu
 - kuinka monta kertaa työryhmä on kokoontunut
 - mihin ja miten paljon työryhmä on käyttänyt rahaa

Muun muassa talousarvion 2009 investointiosassa EU-hankkeiden kohdalla on edellisen valtuuston aikana päätetty yhtenä kohtana "EU-HANKKEET TAI MUIN ELINKEINOPOLIITTISIN PERUSTEIN KH:N PÄÄTETTÄVÄKSI" menoina 6 000.000 euroa vuodelle 2009 ja tuloina 3.000.000 euroa. Mistä hankkeista on kyse?

Kaupunginvaltuutetut ovat kuntalaisten vaalilla valitsevia kaupungin asioista päättäviä kuntalaisia edustavia luottamushenkilöitä. Sillä perusteella valtuutettujen tulee olla tietoisia kaikista niistä asioista, joita kaupungin taholla tehdään ja mihin kaupungin rahoja käytetään. Valtuutetun ei voida olettaa tekevän päätöksiä saamatta tietää kaikkea päätöksensä tueksi tarvitsemaansa tietoa.

Valtuustossa yleinen tunnelma on ollut, että valtuutettujen päätäntävalta on pitkälti karannut pois valtuutetuilta. Ja edelleen, että kaupungin omistamien yhtiöiden toiminta ja rahankäyttö tulee olla valtuutetuille avointa.”

Lappeenrannan kaupunginvaltuuston jäsenille toteutettiin valtuuston oman toiminnan arviointia koskeva kysely syyskuussa 2008. Kyselyyn vastasi 39 valtuutettua kaikkiaan 51 varsinaisesta valtuutetusta. Jo edellisellä valtuustokaudella koko valtuuston vaikutusmahdollisuudet näki hyvinä tai erittäin hyvinä vain 41 % vastanneista. Sitä edellisellä valtuustokaudella vastaava luku oli 48 %. Tämäkin kertoo siitä, että valtuutetut yhä enemmän näkevät vaikutusmahdollisuuksiensa kaventuneen.

Ollaanko näihin edellisen kauden valtuutettujen esittämiin epäkohtiin puuttumassa tai onko kyselyn tulosten pohjalta tehty tai ollaanko tekemässä muutoksia niiden korjaamiseksi?"

Eu- ja elinkeinotyöryhmän lausunto 13.10.2009:

"Kaupunginkanslia on pyytänyt EU- ja elinkeinotyöryhmältä 15.10. mennessä lausuntoa Satu Virtalan valtuustoaloitteeseen Lappeenrannan kaupungin ja kaupunkiyhtiöiden EU-hankkeista ym. hankkeista ja hanketyöryhmistä yms.

EU- ja elinkeinotyöryhmä toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Tausta

Suomen liittyminen Euroopan Unionin jäseneksi vuonna 1995 mahdollisti EU-rahoituksen hyödyntämisen erilaisissa kehittämissuhteissa. EU-rahoituslähteet voidaan jakaa kahteen päälinjaan; rakennerahasto-ohjelmien kautta alueille kanavoituvan rahoitukseen sekä EU:n erillisohjelmiin, eli ohjelmiin, joissa rahoitus haetaan suoraan komissiolta.

Etelä-Karjalaan suuntautui ohjelmakaudella 2000–2006 noin 220 miljoonan euron kehityspanos, josta lähes puolet Lappeenrannan alueelle. EU:n laajentumisen myötä rakennerahastovaroja on käynnissä olevalla ohjelmakaudella 2007–2013 kuitenkin suunnattu yhä enemmän vähemmän kehittyneille alueille, mikä on vähentänyt maakuntaan suuntautuvia kehityspanoksi lähes puolella.

Yleiset periaatteet

Kaupungin kannalta EU-projektit eivät ole itseisarvo, vaan välineitä, jotka toteuttavat kaupungin strategiaa. Nämä ovat usein projekteja, jotka muutoinkin toteutettaisiin ja joilla päästään kaupungin edun kannalta taloudellisesti myönteiseen lopputulokseen. Projekteihin sitoutuu aina kaupungin omia resursseja, ja siksi on tärkeätä, että projekti tuottaa aina tunnistettavaa lisäarvoa, joka tuodaan esille jo projektin valmistelussa ja osallistumisen päätösvaiheissa.

EU-projekteihin osallistumistavat

Lappeenrannan kaupunki voi osallistua EU-projektien suunnitteluun ja toteutukseen useilla vaihtoehtoisella tavalla:

1. Kaupungin oma projekti (koordinaattori)
Projektin suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kokonaan kaupungin oma organisaatio. Tällöin toteuttajana on joko toimiala ja niiden yhteisprojekteissa muodostettava projektiorganisaatio.
2. Yhteistyöprojekti (koordinaattori)
Kaupunki on vastuussa projektin läpiviennistä, mutta hankkeessa on mukana oman organisaation ulkopuolisia toteutukseen ja/tai rahoitukseen osallistuvia tahoja, jotka voivat olla kotimaisia julkisia ja/tai yksityisiä osallistujia joko EU:n sisältä ja/tai ulkopuolelta.
3. Osallisuus- tai kumppanuusprojekti (partneri tai kumppani)
Projektissa on useita toteuttajia. Päävastuullinen toteuttajaorganisaatio on kaupungin ulkopuolinen organisaatio. Tällöin kaupunki on vastuussa vain sopimastaan osuudesta projektin toteutuksessa ja rahoituksessa.
4. Rahoitusprojekti (osarahoyttaja)
Projektin toteutuksesta vastaa kaupungin ulkopuolinen taho. Kaupunki toimii osarahoyttajan tai rahoituksen välittäjänä ilman toiminnallista vastuuta. Tällöin kaupunki asettaa oman edustajansa projektin ohjausryhmään.
5. Ohjelmäsopimukset (osarahoyttaja)
Kaupunki, ympäristökunnat, tielaitos, ympäristökeskus, merenkulkupiiri, tullilaitos, TE-keskus ja sen osastot sekä Etelä-Karjalan liitto voivat tehdä keskenään koko- tai osaa ohjelmakautta kestäviä projektikohtaisia ohjelmäsopimuksia, joissa määritetään erikseen kulloinkin tapahtuvat toimenpiteet, rahoituskehykset ja keskinäiset vastuu- ja organisaatiosuhteet.

Päätöksenteko ja rahoitus

Lappeenranta varaa kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa kaupunginhallituksen käytettäväksi EU-projektimäärärahan, jota hallinnoi EU- ja elinkeinotyöryhmä ja kehittämissyksikkö. Projektien omarahoytusosuudet osoitetaan EU-projektimäärärahasta kaupunginhallituksen hyväksymän käyttösuunnitelman mukaisesti. Projektin omarahoytukseen voidaan käyttää myös sitä toteuttavan toimialan, yksikön tai yhtiön omaa rahoitusta.

Kaupungin toimialat, yksiköt, yhtiöt tai ulkopuoliset toimijat valmistelevat projekteista tarvittavat suunnitelmat ja vievät ne kehittämissyksikön kautta EU- ja elinkeinotyöryhmän käsiteltäväksi ennen rahoitushakemuksen jättämistä. EU- ja elinkeinotyöryhmä on kaupunginjohtajan asettama työryhmä, joka koostuu kaupungin

viranhaltijoista ja yhtiöiden toimitusjohtajista. EU- ja elinkeinotyöryhmä käsittelee hankkeet ja esittää ne tarvittaessa edelleen kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan tai kehitysjohtajan päätettäväksi seuraavasti:

- Kaupunginhallitus: omarahoitus yli 40 000 euroa ja kansainväliset hankkeet
- Kaupunginjohtaja: omarahoitus 5 000–40 000 euroa
- Kehitysjohtaja: omarahoitus on alle 5 000 euroa

Koska useimmiten projektit ovat kestoiältään yli talousarviokauden mittaisia ja kokonais- ja omarahoitukseltaan merkittäviä, on projektin hakemisesta, rahoittamisesta ja toteuttamisesta on tehtävä päätös kaupunginhallituksessa tai kaupunginjohtajan päätöksenä.

Päätöksenteko kaupunginhallitustasolla tapahtuu myös siksi, että projektin toteutus voi alkaa heti, kun hakemus on jätetty viranomaiselle, jonka päätös EU:n ja kansallisesta rahoituksesta saattaa viivästyä tai olla jopa kokonaan tai osittain kielteinen. Riskit tässä tapauksessa katetaan kaupunginhallituksen omarahoitusosuudella.

Projektien toteutus

Vastuu projektin toteuttamisesta on sitä esittäneellä toimialalla, yksiköllä tai yhtiöllä. Nämä vastaavat projektin toteuttamisesta ja maksatustilitysten hakemisesta sekä tekevät projektista tarvittavat seuranta-, väli- ja loppuraportit ohjausryhmälle, EU- ja elinkeinotyöryhmälle sekä rahoittajalle.

Samalla, kun kaupunginhallitus tai kaupunginjohtaja päättää projektin hakemisesta, toteuttamisesta ja rahoittamisesta, päätetään myös projektivastaava, jolle delegoidaan projektissa tarvittavien asiakirjojen, maksatus- ja jatkoaikahakemusten ja raporttien allekirjoitusoikeus. Tämä ei kuitenkaan koske projektin rahoitussuunnitelman muutosta, jonka hakemuksen tekee ohjausryhmä ja päättää ja allekirjoittaa edelleenkin hakemuksen hyväksynyt rahoittajaviranomainen.

Jokaiselle hankkeelle nimetään toteutuksen käynnistymisen yhteydessä ohjausryhmä, joka koostuu hankkeen keskeisistä toimijoista ja sidosryhmien edustajista. Lappeenrannan kaupungin hallinnoimissa projekteissa kaupunki asettaa puheenjohtajan ja sihteerinä toimii projektivastaava. Ohjausryhmään kuuluu myös rahoittajan asettama valvoja. Lisäksi kaupungin tarkastuslautakunta ja sisäinen tarkastus (yhtiöissä kunkin oma tilintarkastus) valvoo EU-projektien toimintaa ja taloutta.

Lappeenrannan kaupungin projektiohjeet

Lappeenrannan kaupungilla on oma EU- ja elinkeinotyöryhmän laatima EU-projektiohjeisto, jonka tarkoituksena on toimia EU-projektitoimintaan perehdyttävänä oppaana. Ohjeisto luo yhtenäiset toimintamallit ja pelisäännöt Lappeenrannan kaupunki-

konsernissa toteutetuille projekteille. Mikäli EU-säädökset tai päärahoittajan antamat ohjeet kuitenkin poikkeavat kaupungin projektiohjeesta, noudatetaan niitä aina ensisijaisesti. Lisäksi projektien seurannassa hyödynnetään Severa PSA -projektinhallintajärjestelmää.

EU- ja muut hankkeet 2009

Lappeenrannan kaupungin talousarvio 2009:

"Elinkeinojen kehittäminen, EU-rahoitus ja kehittämishankkeet

EU-hankkeiden kaupungin rahoitusosuutta varten on varattu yhteensä käyttötalous- ja investointiosassa 3,0 miljoonaa euroa, jota voidaan käyttää katteena sekä käyttötalous- että investointihankkeissa. Tätä investointivarausta voidaan käyttää myös EU-hankkeiden omarahoitusosuuksiin kaupunginhallituksen hyväksymän käyttösuunnitelman mukaisesti, enintään kuitenkin 1/3 koko määrärahasta.

Kaupunginhallitus voi päättää määrärahojenkäytöstä EU- ja muihin elinkeinopoliittisiin hankkeisiin.

Kaupunkiyhtiöiden EU-hankkeiden omarahoitusosuudet rahoittaa Kaupunkiyhtiöt Oy 500 000 euroon saakka.

Kaupunginjohtajalla on oikeus osoittaa kaupungin omarahoitusosuus EU-hankkeisiin, joiden omarahoitusosuus on enintään 40 000 euroa.

EU- ja elinkeinopoliittisista määrärahoista varataan 300 000 euroa työllisyyspoliittisiin hankkeisiin, erityisesti nuorten työllisyyden edistämiseen."

Lappeenrannan kaupunginhallitus on käsitellyt kokouksessaan 16.3.2009 EU- ja elinkeinopoliittisen hankemäärärahan käyttösuunnitelmaa vuodelle 2009 ja päättänyt seuraavaa:

"Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus merkitsee käyttösuunnitelman tiedoksi ja päättää, että aiemmin päätettyjen hankkeiden omarahoitusosuudet vuodelle 2009 hyväksytään liitteenä olevan käyttösuunnitelman mukaisesti. Muut hankkeet tulee saattaa erikseen päätettäväksi joko kaupunginhallitukseen, kaupunginjohtajalle (alle 40.000 €:n omarahoitusosuus) taikka kehitysjohtajalle (alle 5.000 €:n omarahoitusosuus).

Lappeenrannan Kaupunkiyhtiöt Oy rahoittaa kaupunkiyhtiöiden hankkeita 500.000 eurolla. Kaupunkiyhtiöiden, Technopolis Oyj:n ja Technopolis Ventures Kareltek Oy:n projektirahoitukset osoitetaan EU-hankemäärärahoista käyttösuunnitelman mukaisesti.

Talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen mukaan määrärahasta voi olla muita kuin investointihankkeita enintään 1/3.

Kaupunginhallitus: Hyväksyttiin.”

Lappeenrannan kaupunki on osallistunut vuosien 1994–2009 aikana satoihin erilaisiin hankkeisiin, liitteet 1-4. Tuona aikana EU:n ja valtion hankerahoituksesta on suunnattu Lappeenrantaan lähes 50 miljoonaa euroa. Hankerahoituksella on Lappeenrannan seudulle synnytetty satoja uusia työpaikkoja. Kaupungilla ja kaupunkiyhtiöllä on parhaillaan käynnissä laskentatavasta riippuen yli viisikymmentä erilaista EU- ja muuta hanketta. Ko. hankkeet ovat käynnistyneet vuosien 2007–2009 aikana. Hankkeiden kustannusarviot ja rahoitus on esitetty EU- ja elinkeinopoliittisen hankemäärärahan käyttösunnitelmassa tai hyväksytyissä projektisuunnitelmissa. Valtuutetulla on, niin halutessaan, mahdollisuus tutustua tarkemmin kaupungin hanketoimintaan kehittämissyksikössä.”

Valtuustoaloitteessa pyydetään lisäksi selvitys mitä hankeryhmiä, neuvottelukuntia tai vastaavia työryhmiä kaupunginhallitus tai muu taho on asettanut ja mitä varten. Kaupunginhallitus on asettanut v. 2009 seuraavat toimikunnat tai vastaavat:

- 19.1.2009 § 30 Tieto- ja näyttelykeskustoimikunta
- 19.1.2009 § 36 Kaupunginteatterin teatteritoimikunta
- 19.1.2009 § 26 Lempi Tammilehdon rahaston johtokunta
- 19.1.2009 § 26 Alfred Kordelinin säätiön Lappeenrannan rahasto
- 19.1.2009 § 26 Opiskelija-avustusten jakotoimikunta
- 19.1.2009 § 26 Kaupunginhallituksen myöntämien avustusten jakotoimikunta
- 19.1.2009 § 26 Historiatoimikunta
- 19.1.2009 § 26 Alueellinen energianeuvottelukunta
- 19.1.2009 § 26 Ydinkeskustan neuvottelukunta
- 19.1.2009 § 26 Lähiötoimikunta
- 26.1.2009 § 52 Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä
- 26.1.2009 § 54 Lappeenrannan valtakunnallisten laulukilpailujen kilpailutoimikunta
- 26.1.2009 § 55 Sammonlahden kuntoilu- ja monitoimikeskuksen suunnittelutoimikunta
- 16.2.2009 § 103 Sankarihautojen toimikunta
- 9.2.2009 § 93 Työterveyshuoltotoimikunta
- 23.3.2009 § 169 Ylämaan ja Lappeenrannan kuntaliitoksen valmistelutoimikunta
- 10.8.2009 § 368 Arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmä
- 13.10.2009 § 115 Ilmasto-ohjelman seurantaryhmä

Päätökset ovat nähtävänä asiakirjoissa ja tarkemmat tiedot toimeksiannoista on satavissa esimerkiksi kaupungin kotisivuilta kohdasta pöytäkirjat.

Viranhaltijatyöryhmiä asetetaan operatiivisia tehtäviä varten kaupunginjohtajan ja toimialajohtajien päätöksellä useita kymmeniä vuodessa.

Eu- ja elinkeinotyöryhmän lausunnon liitteet ovat esityslistan liitteenä. EU-projektiohjeisto on nähtävänä asiakirjoissa. (JW)

- Kj Merkitään tiedoksi ja saatetaan tiedoksi kaupunginvaltuustolle.
- Kh Hyväksyttiin.